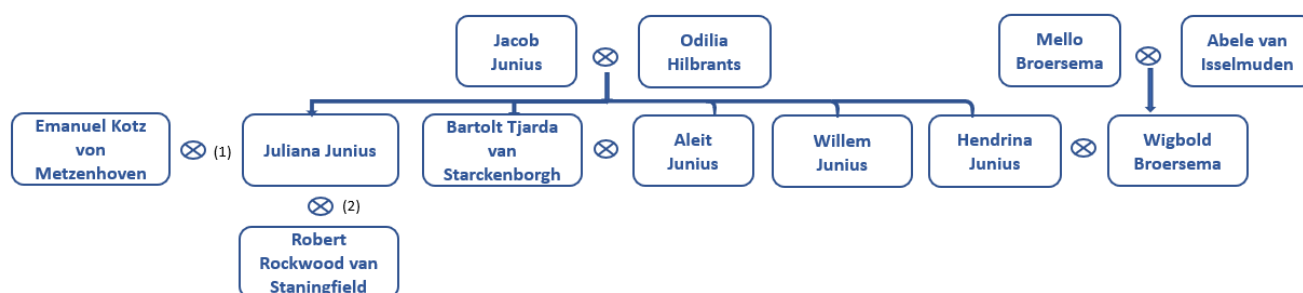

De kinderen van Jacob Junius en Odilia Hilbrants

Albert van der Kaap

Wigbold Broersema, de man die in 1672 wegens heulen met Bernard van Galen, de bisschop van Münster, ter dood werd veroordeeld, trouwde in 1646 met Hendrina Junius, dochter van Jacob Junius van Groesbeek (1575-1645) en Odilia (Oede) Hilbrants, getrouwd in 1604 (proclamatie op 28 januari).¹ Odilia had, voor zover bekend geen broers en zussen, wat mogelijk een verklaring is voor het feit dat wij over haar (voor)ouders geen informatie hebben.² In dit artikel gaat het over hun kinderen, Willem, Aleit en Juliana. Aan Hendrina en haar man is een afzonderlijk artikel gewijd.

Jacobus Junius van Groesbeek

Jacob Junius wordt ook van Groesbeek genoemd. Mogelijk lag daar de oorsprong van de familie, zoals afgeleid zou kunnen worden uit een verhaal over het rechtsgebied Groesbeek. In de vijftiende en zestiende eeuw is een zekere Johan van Groesbeek burggraaf van Nijmegen. In 1527 ontvangt hij van de hertog ook het hoge rechtsgebied van Groesbeek. Na zijn dood krijgt zoon Zeger Groesbeek. Na de dood van Zeger in 1572 volgt zijn gelijknamige zoon hem op. De kleinzoon van eerstgenoemde Zeger, Ernst van Groesbeek, verkoopt in 1610 zijn rechten aan zijn oom Johan van Groesbeek, die door de keizer in de grafelijke stand verheven werd. Zijn dochter trouwde met Johan van Merode. In 1639 verkrijgt diens zoon Johan Constant van Merode de belening.³ Het volgende jaar zegde het hof van Gelderland het pandschap van de hoge heerlijkheid op en verleende die aan Jacob Junius. Over de wederzijdsche rechten ontstond een proces en volgens de uitspraak van het hof van 26 juli 1648 werd aan Junius het criminele recht/strafrecht en aan de Merode het civiele recht toegekend. Waarschijnlijk door verkoop kreeg de Merode de heerlijkheid van Junius en in 1652 werd zijn broer Ferdinand Maximiliaan van Merode daarmee beleend.⁴

Jacob Junius trouwde op 28 januari 1604 (ondertrouw) in Groningen met Odilia Hilbrants. Volgens de personalia, zeg maar het In Memoriam, voor Odilia, had haar vader, aanhanger van de Reformatie, in zijn stad Groningen, eeuwige roem verworven.⁵ Jacob en Odilia woonden in Den Haag, waar dochter Hendrina is geboren. Begraven werd ze echter in Groningen. In 1629 kocht Odilia van jonkheer Cocq van Neerijnen, getrouwd met Magdalena van Oldenbergh, vermoedelijk een behuizing aan de Lange

¹ http://www.heraldry-wiki.com/arms/literature/journals/Navorscher/86_1937.PDF

² Haar naam wordt heel verschillend geschreven, bijvoorbeeld ook als Oede Hillebrandes of, in een Duitse publicatie, zelfs als Utilia Helbrans.

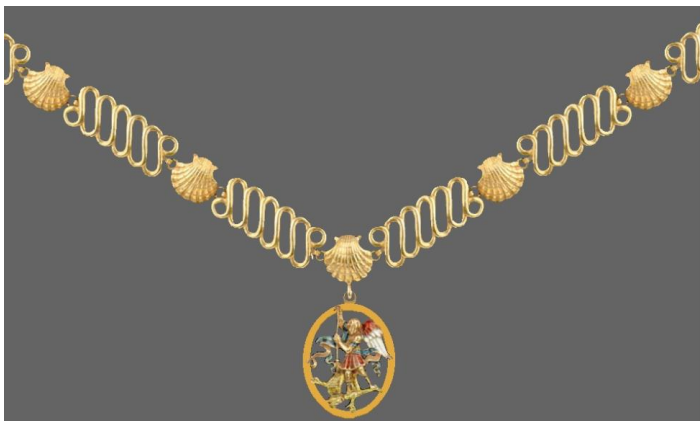
³ <https://bit.ly/3KWlnhY>

⁴ <https://bit.ly/3KWlnhY> en <https://bit.ly/3ex5nqB>

⁵ https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/werkansicht?PPN=PPN683477862&PHYSID=PHYS_0005&DMDID=DMDLOG_0001

Vijverberg (er wordt gesproken van het oostelijke gedeelte van Lange Vijverberg). In de 17^e eeuw werd langs, wat nu de Hofvijver wordt genoemd, een kade aangelegd, waarna rijke families stadspaleizen langs de Lange Vijverberg bouwden, meestal met tuinen ervoor. De erfgenamen van Jacob en Odilia verkopen deze bezitting in 1652 aan Willem Frederik, graaf van Nassau-Dietz.

Jacobus was ridder in de, in 1469 gestichte, Franse Orde van de heilige St. Michiel, die de Franse tegenhanger moest zijn van de Orde van het Gulden Vlies. Aanvankelijk zou de orde slechts 50 ridders tellen, maar in de loop der jaren kwamen er honderden bij en in 1578 zouden er zelfs 1500 zijn geweest. De orde werd ook wel verkocht en door dit alles verloor de orde veel van haar aanzien. Spottend werd de orde zelfs een halsband zoals ieder dier dat draagt genoemd, en de Orde van het vee.⁶

Jacob Junius was secretaris van prins Maurits en vervolgens van prins Frederik Hendrik en in die functie een oudere collega van Constantijn Huygens. Terwijl Huygens elk jaar mee ging op veldtocht en de legeradministratie verzorgde, bleef Jacob in Den Haag. J.J. Poelhekke noemt Junius in zijn biografie van Frederik Hendrik uit 1978 nogal arrogant en hij werd volgens hem overvleugeld door Huygens. *'We kunnen ons Huygens niet voorstellen', zegt Poelhekke, 'als blunderend met ongevraagd advies, zoals zijn collega Junius overkwam, die, toen de Prins hem opdracht gaf voor Hugo de Groot's zwager Loosecaat de benoemingsacte op te maken tot 'commissaris van de vivres' in het zo pas veroverde Den Bosch, de vraag stelde of daar met de ter plaatse aanwezige leden van de Raad van State over was gesproken, waarop hij als reactie van Zijne Excellentie 'in grammen hevigen moede' een stevige windvlaag van voren kreeg.'*⁷

⁶ https://nl.wikipedia.org/wiki/Orde_van_Sint-Michiel

⁷ https://www.dbnl.org/tekst/poel003fred01_01/poel003fred01_01_0010.php

Ondertekening van een brief aan Constantijn Huygens.

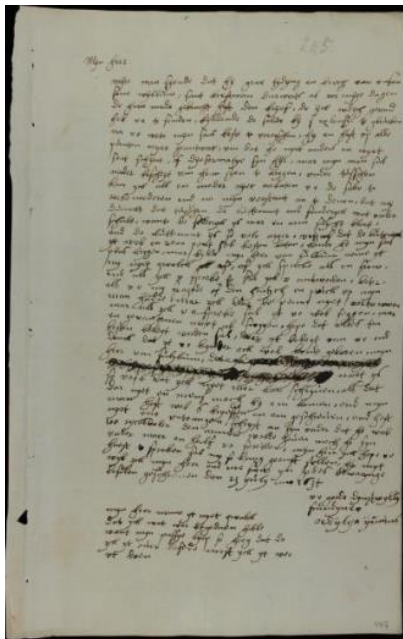
In juli 1634 stort Odilia in een emotionele brief haar hart uit bij Huygens. Aanleiding was de arrestatie van haar zoon Willem Junius. Deze was kapitein in het Staatse leger en voerde het bevel over het kasteel Argenteau. Op 2 juli van dat jaar had hij het kasteel, na een beleg van ruim twee dagen, overgegeven aan de vijand, Willem Bette, markies van Lede. Een dag later, op 3 juli kwam hij 's avonds in Maastricht aan, waar hij meteen door de hertog van Bouillon werd gearresteerd op verdenking van verraad omdat hij zich te snel overgegeven had bij het beleg van Maastricht⁸. Hij zat in afzondering en zelfs zijn ouders mochten hem niet spreken.

Vanuit Nijmegen schreef Jacob Junius vervolgens Huygens meerdere keren om advies en om zijn voorspraak. Bij een van deze brieven sloot zijn vrouw een brief in. Terwijl de toon van Jacobs brieven beheerst is, is haar brief emotioneel. Zo beroept zij zich nadrukkelijk op haar moederschap: *'undertusschen kan yck als en moder nyet nalaten U.E. de sake te reckomederen.'* Daarbij uitte ze grote beschuldigingen aan het adres van anderen: zo vermoedde ze dat de luitenant, die van een 'arm slycht bloet' was, de plaats van haar zoon wilde innemen. Daarnaast zou de militair gouverneur van Maastricht, Frederik Maurits de La Tour d'Auvergne, hertog van Bouillon, de pik op haar zoon hebben.⁹ Huygens heeft niet op haar brief geantwoord, maar uiteindelijk is kapitein Willem Junius op bevel van de prins uit zijn arrest ontslagen. Hij blijft blijkbaar in dienst want in 1640 is Willem gewond geraakt, zoals blijkt uit een brief van Constantijn Huygens aan Amalia van Oranje waarin hij bericht dat Willems vader naar Den Haag is gereisd om zijn gewonde zoon te bezoeken. Hij herstelt van zijn verwondingen, maar in 1645 is hij bij het innemen van de schans Nassau, bij Hulst, dodelijk gewond geraakt.¹⁰

⁸ [https://www.wikiwand.com/nl/Beleg_van_Maastricht_\(1634\)](https://www.wikiwand.com/nl/Beleg_van_Maastricht_(1634))

⁹ Geeske Bisschop (2020). 'Dat hi in d'crijch moet leeven en sterven'. Militaire patronage in de correspondentie van Constantijn Huygens, 1625-1650. <https://www.vriendenvandewitt.nl/assets/files/geeske-bisschop-militaire-patronage-in-de-correspondentie-van-constantijn-huygens-eindversie.pdf>

¹⁰ https://www.dbnl.org/tekst/huyg001jawo03_01/huyg001jawo03_01_0949.php

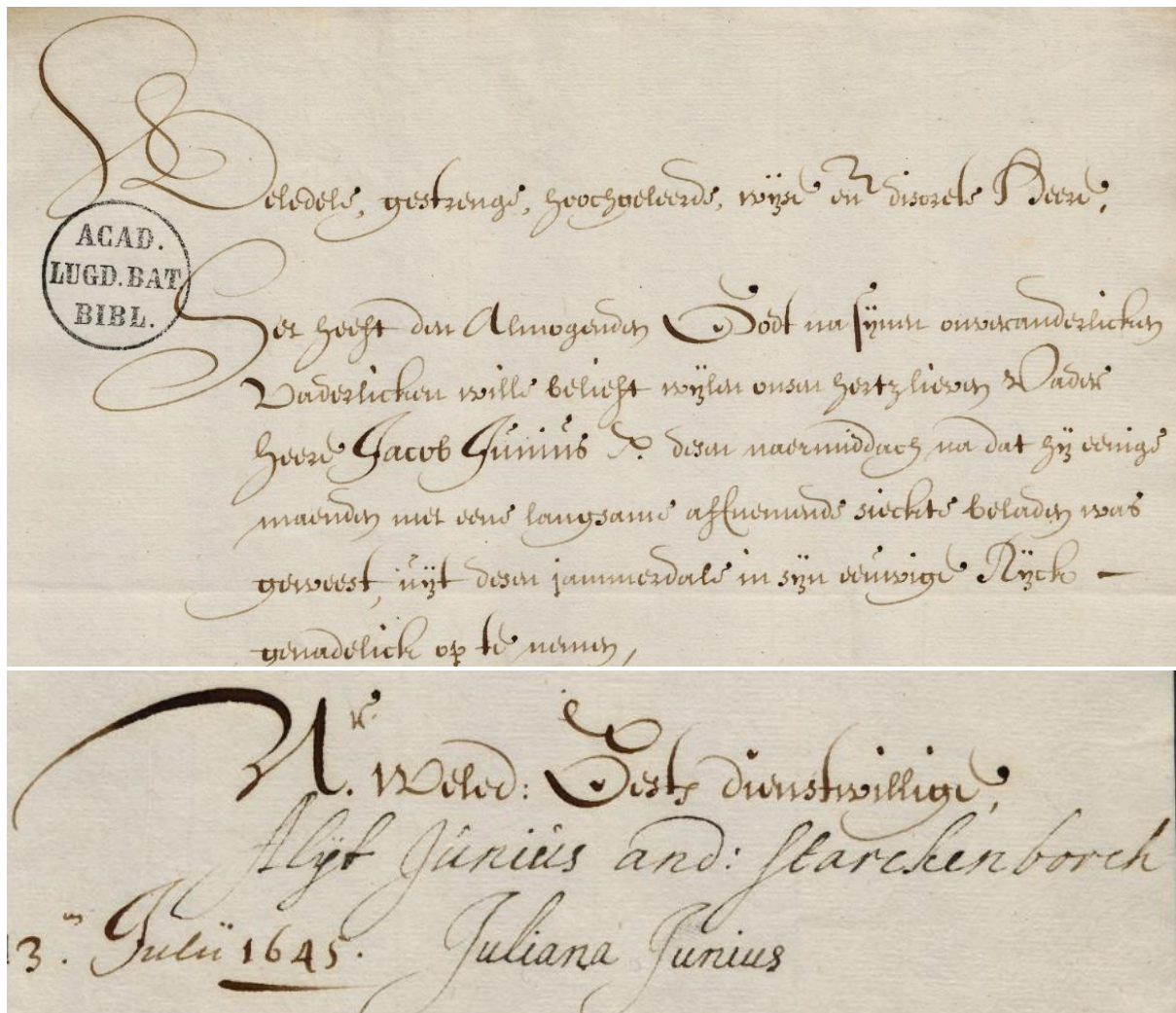
Brief van Odilia Junius aan Constantijn Huygens van 23 juli 1634.

Jacob Junius kocht op 28 oktober 1626 van Melchior Wyntgens een woning aan de westzijde van de Looserlaen in de ambacht van Monster.¹¹

Hendrina had behalve een broer, de genoemde Willem, ook twee zussen, Aleit en Juliana (over hen hieronder meer). Deze zussen meldden op 13 juli 1645 aan Constantijn Huygens dat hun vader Jacob Junius was overleden: *'Onze dierbare vader, Jacob Junius, is heden middag gestorven. Wij hopen, dat gij den 19den op de begrafenis zult willen komen. Uijt 's Gravenhage, den 13 Julij 1645.'*¹² Hij werd begraven in het doophuisje in de Klooster Kerk in Den Haag.

¹¹ De Nederlandsche Leeuw, 1915.

¹² https://www.dbnl.org/tekst/huyg001jawo06_01/huyg001jawo06_01.pdf

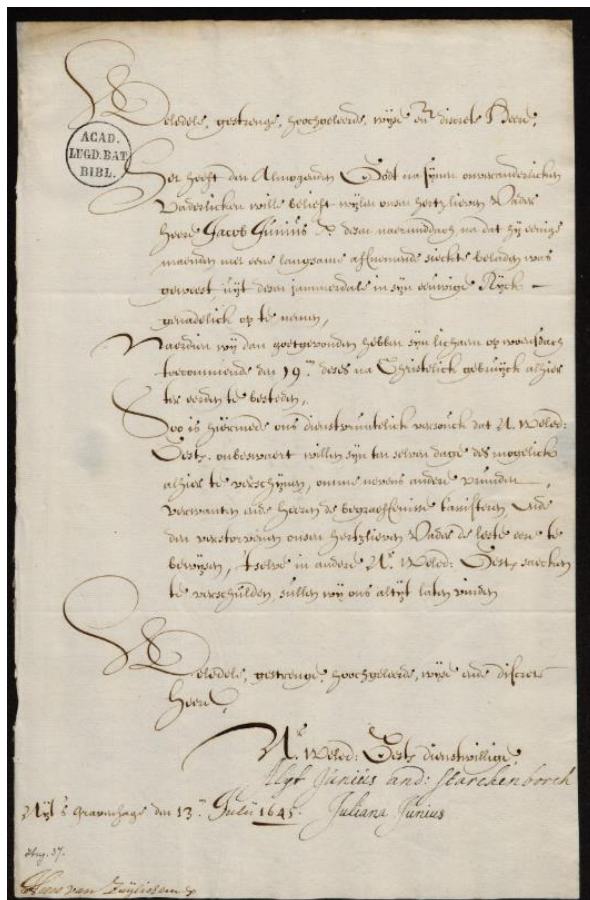

Fragment van de brief van Aleit en Juliana aan Constantijn Huygens.

De beide collega's, Junius en Huygens, hadden het nooit bijzonder goed met elkander kunnen vinden en Huygens wist de Prins dan ook te bewegen, geen opvolger van Junius te benoemen.

Waarschijnlijk had hij twee redenen om daarop aan te dringen; hij wenste namelijk dat zijn oudste zoon Constantijn later de plaats zou krijgen, en hij vreesde zeker voor nieuwe onaangenaamheden, wanneer hij een ander tot ambtgenoot kreeg.¹³

¹³ Constantijn Huygens, Briefwisseling, Deel 4: 1644-1649 (ed. J.A. Worp). Den Haag: Martinus Nijhoff. 1915.
https://www.dbnl.org/tekst/huyg001jawo06_01/huyg001jawo06_01.pdf

In een akte van 12 juli 1631 (Den Haag) accorderen Willem van Nassau, stadhouder van Groningen en Friesland en Wigbold Broersema (uit naam van zijn vrouw, Hendrina Junius), waarbij ze zich sterk maken voor Wigbold van Isselmuden (uit naam van zijn vrouw Aleit Junius) en Emanuel Kotz van Metzenhoven (uit naam van zijn vrouw Juliana Junius) samen met de voogden over het nagelaten weeskind van Willem Junius, samen kinderen en erfgenamen van secretaris Junius (= Jacob Junius).¹⁴

Kinderen van Jacob Junius en Odilia Hilbrants

Aleit Junius

Aleit/Alijt/Alida/Aelheit Junius trouwde op 28 november 1635 in Groningen en op 3 januari 1636 (nieuwe stijl) in de Franse kerk in Den Haag met kolonel Aepko (Bartolt) Tjarda van Starkenborgh (bevelhebber van Coevorden), overleden op 13 juli 1646 in het huis van de ouders van Aleit in Den Haag. Hij werd begraven in de Grote Kerk (is Martinikerk) in Groningen. Aepko was de zoon van Albert Tjarda van Starkenborgh van Tinallinghe, overleden op 17 oktober 1637 tussen twee en drie uur 's nachts en Abele/Abigael Onsta, vrouwe van Wetsinge, dochter van Aepke Onsta en Gela van Ewsum.

¹⁴ http://www.heraldry-wiki.com/arms/literature/journals/Navorscher/86_1937.PDF

Zij kregen de volgende kinderen¹⁵:

- Albert Jacob (naar beide vaders) Tjarda van Starkenborgh werd geboren op zaterdag 30 juni 1638 's morgens om drie uur (oude stijl) -1691). Hij bewoont de borg Ter Weer, getrouwd met Sophia van der Wenghe, dochter van majoor Philippus Sigismund van der Wenghe van de borg Nieuw Onsta in Wetsinge, gestorven op 7 maart 1684, bijgezet in de kelder van de kerk in Wetsinge, aan de kant van de preekstoel.¹⁶ Sophia is gestorven bij de geboorte van een zoon op 10 oktober 1671. Philippus was luitenant onder ritmeester Johan van Merode.

Philips Sigismund van der Wenge bij de lijkstatie van Willem Frederik van Nassau-Dietz in 1664.

- Odilia Tjarda van Starkenborgh, geboren op donderdag 7 november 1639 's avonds om acht uur (oude stijl). Zij is gestorven bij de geboorte van een zoon. Getrouwd op 18 maart 1658/ 22 april 1658 in de kerk in Groningen met Berend/Bernard de Sighers van Eenrum

¹⁵ http://www.heraldry-wiki.com/arms/literature/journals/Navorscher/86_1937.PDF

¹⁶ <http://ubbega.nl/wp-content/uploads/2018/05/Diepgang-nr.-13-in-PDF.pdf>

(gezworene van Groningen), zoon van Albert de Sighers en Lucretia Canter. Berend werd in 1680 ziek in Den Haag en lag daar maanden te bed, alvorens hij per schip over zee naar Groningen is gebracht. Daar is hij een dag of acht later in zijn huis overleden en bij zijn ouders in de A-Kerk begraven.

Regnerus Praedinius was, via zijn grootmoeder Roeleffje Praedinius, de betovergrootvader van Berend. Uit het huwelijk van Odilia en Berend:

- Lucretia de Sighers, gedoopt in Groningen op 19 mei 1659, gestorven op 14 september 1672 na een ziekbed van 12 of 13 dagen, begraven in de A-kerk.
- Alida de Sighers, gedoopt in Groningen op 9 juni 1660. Jong overleden.
- Albert de Sighers, gedoopt in Groningen op 13 oktober 1661. Jong overleden.
- Alida de Sighers, geboren op 2 november 1662, overleden in 1726. Zij erft de borg Ter Weer en trouwt op 18 augustus 1689 in Wirdum met Pompejus Gruys, zoon van Johan Gruys, commandeur van de vesting Bellingwolde, overleden op 13 mei 1676, en Anna Christina de Sighers (dochter van Gerard de Sighers en Anna Aldringa). Pompejus was een hoge militair van het garnizoen Groningen, die meestal aan de Grote Markt aldaar woonde. Hij overlijdt in 1718 en in 1719 wordt de borg Ter Weer gerechtelijk verkocht.
- Juliana Henderina de Sighers, gedoopt op 22 november 1663 in Groningen, overleden op 23 mei 1686 aan de pokken toen ze logeerde bij de hoofdman Canter aan A-Kerkhof in Groningen, begraven in de A-Kerk.
- Teteke Helena de Sighers, gedoopt in Groningen op 5 januari 1668. Jong overleden.
- Abigail Tjarda van Starkenborgh, geboren op 13 augustus 1643, 's nachts om kwart over een. Zij is ten doop gehouden door Juliana Junius, zus van Aleit, die in Den Haag woonde. Abigail is overleden op 6 februari 1645.
- Jacoba Tjarda van Starkenborgh, geboren op 23 april 1646 om elf uur.¹⁷ Henderina en Juliana hebben haar ten doop gehouden. Zij trouwde in 1667 met de grietman van Doniawerstal Sybren van Osingha en stierf nauwelijks een jaar na haar man in 1679 in Langweer. Zij is begraven in Tzummarum, waar in de kerk een wapen ter hare nagedachtenis hangt.

Aleit hertrouwde op 3 mei 1651 (huwelijkscontract 2 mei 1651) met Wigbolt van Isselmuden tot Schultinghe, Bedum, Ter Laan en Ten Boer, kolonel over het oude regiment van Stad en Lande.¹⁸ Bij dit huwelijk was Wigbolt Broersema (jonker en kapitein), echtgenoot van zus Hendrina, getuige. Wigbolt van Isselmuden overleed in 1662. Onderweg van Groningen naar huis is hij verdronken: *'(Hij) is tot Grooningen nae huis willende gaen met sijn kneght is de flamboo door hanle wint uitgewaijt en de brugge glat gevoren, is de kneght van hem geloopen om de toors weer an te steeken, twijll meend hij voort te gaen ten is alsoo te vroege van de brugge of gegaen en int loopende dilep verdroncken van de olde booteringe brugge bijt osce marckt of, door de haerde wint ofgewaijt en seer bedroleft syn levent verlooren'.¹⁹*

¹⁷ https://www.tinallinge.info/kerkgeschiedenis/De_familie_Tjarda_van_Starkenborgh.pdf

¹⁸ In de kerk van Bedum bevinden zich twee grafzerken voor Wigbolt van Isselmuden, jonker en hoveling, overleden op 28 april 1598.

¹⁹ http://www.heraldry-wiki.com/arms/literature/journals/Navorscher/86_1937.PDF

Aleit overleed op een woensdagochtend tussen negen en tien uur. Zij werd aanvankelijk begraven in de Grote kerk in Groningen in het graf van Teteke Starkenborgh, maar opgegraven en bijgezet op het koor van de kerk in Bedum. Maar ook daar vond zij niet haar eeuwige rust, want zeven jaar later heeft haar zoon Albert haar overgebracht naar Tinallinge, waar zij op het koor is begraven bij haar eerste man.

Juliana Junius

Juliana Junius van Groesbeek, waarschijnlijk geboren in Den Haag, was in eerste huwelijk getrouwd met de overste Emanuel Kotz (Kolz) von Metzenhoven/Metzenhof, geboren op 31 januari 1604, overleden op 21 december 1665, begraven in Oppenheim. Hij was kolonel (Obrist) in Hessen-Kasselse dienst. Tussen 1633-1641 was hij stadcommandant van de vesting Dorsten.²⁰ Later werd hij commandant van Neuss, een stad die hij vermoedelijk in 1651 weer verliet. In 1658 wordt hij genoemd als geheimraad in Oppenheim.²¹

Zij was in tweede huwelijk op 11 april 1667 getrouwd met Robert Rockwood van Staningfield, Raad en Ambtman in Oppenheim, overleden in 1693 in Den Haag. Juliana is gestorven in Frankfurt am Main op 6 februari 1677 en begraven op het Lutherse kerkhof aldaar. Zij had ook bij haar eerste man op het hoge koor in de Grote Kerk van Oppenheim begraven kunnen worden, maar zij heeft daar niet voor gekozen, volgens haar zus Aleit.²² Robert was geheimraad en in 1680 buitengewoon afgezant van de keurvorst van de Pfalz (Heidelberg).²³

²⁰ Voor meer informatie over hem: <https://www.30jaehrigerkrieg.de/kotz-kolz-von-metzenhoven-metzenhof-emanuel/>

²¹ https://de.wikipedia.org/wiki/Emmanuel_Kotz

²² http://www.heraldry-wiki.com/arms/literature/journals/Navorscher/86_1937.PDF

²³ https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/werkansicht?PPN=PPN683477862&PHYSID=PHYS_0003&DMDID=

